

CARPE

ta tillvara det som finns och görs samt det som andra gör

Äntligen

I det här numret

- 1 Ledaren – Carpe växer
- 1 Viktiga grupper
- 2 Ett studiematerial som utvecklar arbetsgruppen
- 2 Nya gymnasieprogramet
- 2 Brett utbud av kurser
- 2 Personlig assistans
- 3 Demokrati för alla
- 3 Yrkehögskola - vad är det?
- 3 CARPE på konferens
- 4 Gästskribenten Per-Erik Ellström
- 4 Tips på föreläsning

Nu är det dags för Carpes första Nyhetsblad! Det kommer att komma ut 2-3 gånger per termin och är ett komplement till hemsidan, www.projektcarpe.se, när det gäller att sprida information om projektet. Innehållet kommer bland annat att bestå av rapporter från projektledningen, blänkare om vissa kompetensutvecklingsinsatser, nedslag från någon arbetsplats och emellanåt en artikel av en "gästskribent". I detta första nummer är gästskribenten Per-Erik Ellström, professor vid Linköpings universitet.

Den som vill att ett visst tema ska tas upp i nyhetsbladet eller själv vill skriva något hör av sig till Anna Ekelöv, som är redaktör för bladet. Du hittar kontaktuppgifter på sista sidan.

Carpe växer!

Från de 6 kommuner som startade projektet har nu Carpe vuxit till att omfatta 20 kommuner. 10 av dem håller på med förprojektet och övriga är färdiga och kan ta del av alla de kompetensutvecklingsinsatser som genomförs. Att Carpe har vuxit så mycket visar på att alla kommuner har liknande problem och att ingen kan lösa dem på egen hand. I och med att Carpe växer ökar även möjligheten till strategisk påverkan.

Viktiga grupper

Kompetensombuden, som nog är den viktigaste gruppen i projektorganisationen har hittills träffats fyra gånger under projektet. Det har varit möten fulla av diskussioner och utbyte av erfarenheter men även med inslag av kompetensutveckling.

Vi vill varmt rekommendera de arbetsplatser som än inte utsett något Kompetensombud att göra det eftersom det möjliggör en större delaktighet i projektet. Dessutom är det ett roligt och utvecklande uppdrag!

Diskussionsgrupper vid kompetensombudsträffen den 14/10 då även Per-Erik Ellström medverkade.

Om Kompetensombuden är de viktigaste i projektorganisationen så är chefer de viktigaste i linjeorganisationen och även de har träffats regelbundet under projektiden.

Dessa träffar har skett i chefsrepresentantgruppen som består av en till två chefer per förvaltning/kommun.

Carin Östh, projektledare på Carpe och några deltagare vid en av de första träffarna.

Chefsträffarna kommer liksom Kompetensombudsträffarna att genomföras kontinuerligt under hela projektiden.

Cheferna träffas även i olika arbetsgrupper, som exempelvis den som diskuterar kompetensbehov inom barnverksamheter.

Carina Schmidt, projektledare Carpe

**Missa inte nästa
Kompetensombudsträff
som är den 27 november!**

Besök oss på
webben
www.projektcarpe.se

CARPE
ett utvecklings-
projekt inom
funktionshinder-
området i 20
kommuner inom
Stockholms län.

Projektet delfinansieras av ESF.

1/1 2009 - 30/6 2011

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Ett studiematerial som utvecklar arbetsgruppen

På Carpes hemsida finns några olika arbets- och studiematerial att beställa eller ladda ner kostnadsfritt för deltagare i projektet. Ett av dessa material är **"Så får vi det bra på jobbet"** – ett studiematerial som utvecklar arbetsgruppen. Materialet är tänkt att användas för teamutveckling och deltagare kan vara alla på arbetsplatsen eller en specifik arbetsgrupp.

I november anordnades en träff för enheter som planerat att arbeta med materialet.

Carina Schmidt från Carpe & deltagare vid träffen.

Förutom information och utbyte av erfarenheter diskuterades hur man kan komma igång och lägga upp arbetet.

Nästa träff är den 13 november och fler kommer att anordnas. Håll utkik på webben.

Nya gymnasieprogram på gång!

Skolverket har fått i uppdrag att förbereda de förändringar av gymnasieskolan som regeringen föreslår i propositionen "Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan." Skolverket ska redovisa förslagen till regeringen den 15 februari 2010. I arbetet ingår även att utarbeta ämnesplaner. Ämnesplanerna ska också kunna tillämpas inom vuxenutbildningen.

I juni besökte Carina Schmidt och jag Skolverket och träffade Ulla Lindkvist, som är ansvarig för arbetet med det nya Vård- och Omsorgsprogrammet, som föreslås ersätta dagens Omvårdnadsprogram. Vi framförde de kompetensbehov som verksamheter inom funktionshinderområdet har och lämnade en sammanställning av de kompetensbehov som framkommit under förprojektet i Carpe. Vår kontakt på SKL, Zenita Cider, ingår i expertgruppen för Vård och omsorgsprogrammet så även där kan synpunkter från Carpe komma fram.

Under hösten har jag även deltagit i ett första möte kring förslag på innehåll i det kommande Barn- och Fritidsprogrammet. Stora delar av förslagen ser intressanta ut för verksamhetsområdets del, - som förslaget ser ut nu

saknas det dock viktiga delar som handlar om funktionshinderkunskap. Det är troligtvis inte möjligt att ett gymnasieprogram kommer att innehålla all den kompetens som behövs för arbete inom verksamhetsområdet. Som vi alla vet skiljer sig verksamheterna åt, ibland krävs väldigt mycket kunskap i omvårdnad, ibland krävs det andra kunskaper. Det blir därför viktigt att på olika sätt hålla kontakt med ansvariga för både Vård- och omsorgsprogrammet samt Barn- och fritidsprogrammet.

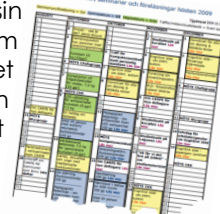
Om det kommer att finnas två program på gymnasiet som ger kunskaper som behövs för att arbeta i våra verksamheter så är det väldigt mycket bättre än i dag, eller hur?

Carin Östh, projektledare Carpe

Utbud av kurser och föreläsningar

Den som går in på kalendarier på hemsidan kan se att det nu finns ett ganska stort utbud av såväl högskole- som gymnasiekurser och föreläsningar med mycket skilda ämnen. Överlag har allt som hittills genomförts fått bra utvärderingar även om det i vissa fall visat sig att deltagare förväntat sig något annat. Att hitta föreläsare som både har expertkunskap om ett visst ämne **och** om exempelvis utvecklingsstörning är tyvärr inte alltid möjligt. Det innebär att de som lyssnar måste smälta ihop expertkunskapen från talarstolen med sin egen expertkunskap om de egna brukarna. Det är inte alltid enkelt, men nödvändigt och mycket utvecklande.

Kalendarier ger överblick över de aktiviteter som Carpe erbjuder.

Personlig assistans inom CARPE

Kompetensutveckling inom personlig assistans kan ibland vara extra svårt och krångligt. Erfarenheter från tidigare projekt pekar på att kompetensutveckling inom personlig assistans kräver särskilda arbetssätt och särskild planering. Därför har olika representanter, chefer och kompetensombud, från carpekommunerna träffats vid ett antal tillfällen för att diskutera specifika kompetensutvecklingsbehov inom personlig assistans.

Ett av resultatet från träffarna är en seminarierie om yrket personlig assistent som ska genomföras inom Carpe under 2010. Kompetensombud inbjuds nu att delta i en arbetsgrupp som ska fortsätta arbeta med seminarierien samt utforma ett studiematerial som sedan kan användas på hemmaplan.

Mer om gymnasieuppdraget finns på www.skolverket.se

Demokrati för alla

Den 8 oktober genomfördes en halv dag med temat "Demokrati för alla – läsningens och lättlästa texters betydelse för delaktighet och demokrati". Dagen inleddes av Lena Tengvall, funktionshindersinspektör i Stockholms stad. Lena betonade vikten av att olika slags texter görs tillgängliga för alla människor, oavsett funktionshinder, och att läsombud i verksamheterna kan göra stor skillnad. Dagen fortsatte sedan med mer information kring arbetet med lättläst och läsombud i Stockholms län. Åhörarna fick också höra om ett lyckat samarbete i Norrköping mellan bibliotek och omsorgsverksamheterna.

Förmiddagen avslutades med en gemensam diskussion kring läsombudsarbetet och behoven av att arbeta aktivt för att göra texter mer tillgängliga och begripliga för personer inom våra verksamheter. Den 1 december inbjuds alla medarbetare inom Carpe till en heldag på samma tema. Då kommer deltagarna bl.a. att få ta del av goda exempel från olika verksamheter.

Liv Mannberg, projektledare Carpe

Carpe på konferens

Häromveckan var Carpe representerat vid två olika konferenser. "**Funktionshinder i Tiden**" en nationell konferens som genomförs av Sveriges Kommuner och Landsting tillsammans med Socialstyrelsen. Förutom vissa större föreläsningar bestod programmet av en mängd seminarier. Carpe deltog i seminariet "**Kompetensutveckling, en bristvara!**" Intresset för seminariet var så stort att det genomfördes båda dagarna så att alla intresserade skulle kunna delta.

Andra tillfället var en regional mobiliseringskonferens "**Utbildning och andra vägar till arbete**" och de som bjöd in var landshövdingen, Per Unckel och ordförande i KSL, Erik Langby.

Där presenterades Carpe under ett pass som kallades "Speed-dating", vilket innebär att under 12 minuter vid fyra olika tillfällen berättas det viktigaste. Rolig metod som säkert kan komma till användning någon gång framöver.

Apropå konferenser, så planerar Carpe en nationell sådan till våren tillsammans med kollegor från Göteborg och Malmö och SKL. Det kommer att bli en "arbetande" konferens där bl.a. kompetensbehov och titlar kommer att diskuteras. Allt i ett försök att få till en nationell lösning.

Yrkeshögskola – vad är det?

Från den 1 juli 2009 finns en ny utbildningsform i Sverige, **Yrkeshögskoleutbildning**. Den nya yrkeshögskolan ska samla all eftergymnasial yrkesutbildning i ett regelverk och med en statlig samordnare. Inom myndigheten för Yrkeshögskola kommer alla eftergymnasiala utbildningar, som inte är traditionella högskoleutbildningar, att samlas. Dagen KY utbildningar (kvalificerade yrkesutbildningar) finns under en övergång kvar inom Yrkeshögskolan. Dock måste nya ansökningar göras för att få bedriva utbildningarna framöver, då som yrkeshögskoleutbildning (ett år) eller kvalificerad yrkeshögskoleutbildning (två år).

I september var jag och Carina Schmidt i Västerås, och träffade Mats Miljand, överdirektör på den nystartade Myndigheten för Yrkeshögskola. Syftet med träffen var att skapa kontakt, påvisa verksamhetens behov samt få information om myndighetens uppdrag och arbete. Mötet var viktigt då det handlar om att synliggöra verksamhetsområdet och ta tillvara det andra gör.

Bland annat frågade vi om det kommer att finnas möjlighet att ha nationella kursplaner inom Yrkeshögskolan. Det vore bra för då "vet man vilken utbildning det är" och vad deltagarna förväntas ha för kunskaper efter studierna. Detta skulle, enligt Mats Miljand, kunna vara möjligt, men det förutsätter förstas att det arbetas fram en sådan utbildning.

Under de senaste månaderna har projektledningen träffat några av de arrangörer av KY utbildningar som finns inom funktionshinderområdet. Det har visat sig vara utbildningar med ett stort antal sökanden som sedan fått arbete inom verksamhetsområdet. Följande utbildningar har vi träffat: Aktiveringspedagog, Krokslätts gymnasium Mölndal som har inriktning mot att arbeta med personer med grav utvecklingsstörning och flerfunktionsnedsättning. KY Växjö, som vuxit fram utifrån att kommunen ansåg att dagens gymnasieprogram inte gav den kunskap som verksamheterna behövde. Den tredje utbildningen finns i Stockholmsområdet och drivs av Didaktus i samverkan med några kommuner i länet (bla Huddinge, Järfälla). Den utbildningen vänder sig till "samordnare" eller motsvarande. Det handlar till stor del om "att leda utan att vara chef", vilket är ett efterfrågat kompetensområde i Carpes analyser.

Samtliga dessa KY utbildningar avser att ansöka om att få driva utbildningen som yrkeshögskoleutbildning.

Carin Östh, projektledare Carpe

Mer om Yrkeshögskolan finns på www.yhmyndigheten.se

Du hittar mer information och program från de konferenser som Carpe deltagit i på www.projektcarpe.se under rubriken "I media och på konferens"

Utbildning i arbetslivet en motor för utveckling eller pengar i sjön?

Allt fler organisationer - privata företag såväl som offentliga verksamheter - satsar idag på utbildning och andra former för kompetensutveckling. Och det oftast på goda grunder. Satsningarna görs med syfte att utveckla både den individuella och den kollektiva kompetensen i organisationen. Detta mot bakgrund av att många verksamheter har blivit alltmer kunskapsintensiva. Kompetenskraven förändras hela tiden. Om inte medarbetarnas kompetens förändras i takt med kompetenskraven, kommer det till slut att uppstå ett glapp. Det glappet kan framkalla både stress och ohälsa hos medarbetarna, leda till bristande kvalitet i verksamheten och därmed i slutläget drabba brukarna. I många verksamheter är också satsningar på kompetensutveckling ett viktigt led i att skapa en attraktiv arbetsplats, och på så sätt främja nyrekryteringen av anställda. Samtidigt vill man ofta också uppnå effekter i verksamheten i form av exempelvis ökad kvalitet i relation till kunder/brukare eller ökad förmåga till omställning och förnyelse.

Tillvara ta den egna kunskapen

Alltför ofta ser vi dock att man trots goda avsikter inte på långt när uppnår avsedda effekter. Vi är många gånger duktiga på att skicka medarbetare på olika typer av utbildningar, men dåliga på att ta tillvara de kunskaper som utbildningen leder till. Det är ingen mening med att prata om kompetensutveckling, om man inte samtidigt diskuterar hur man ska ta tillvara kunskap vi redan har och vill tillägna oss. Utbildning ökar kunskapsnivån, men om kunskapen inte får omsättas i handling och ett fortsatt lärande är det ändå inte till mycket nytta vare sig för individen eller för verksamheten. Det blir helt enkelt ett slöseri med resurser.

Oavsett alla satsningar på utbildning, så sker samtidigt hela tiden ett lärande i det dagliga arbetet (ett s k vardagslärande).

Detta vardagslärande är i sig oerhört viktigt för att utveckla kompetens och yrkesskicklighet. Men det är otillräckligt i dagens arbetsliv. De ändrade och ökade kompetenskraven innebär att såväl ledare som medarbetare även behöver tillägna sig teoretiska kunskaper och begrepp.

Strategi för kompetensutveckling

Detta är viktigt som grund för förståelse, sammanhang, problemlösning och fortsatt lärande. Därför är det också viktigt i en verksamhet att ha en strategi för kompetensutveckling. Vad som krävs är ett arbetsplatslärande där organiserade utbildningsinsatser utgör ett stöd för individ- och verksamhetsutveckling. Ansvaret för att detta utvecklas och fungerar ligger på politiker och chefer.

Ledningens engagemang - A & O

Men det räcker inte att ha policies och strategier för kompetensutveckling på pappret. För att nå effekter i praktiken är ledningens engagemang A och O. Cheferna måste se och stödja individens lärande och kompetensutveckling. De måste hjälpa till att erkänna och identifiera medarbetarens kompetens, identifiera behov, visa på vägar, se till att insatser organiseras, följa upp utbildningarna och se efter vad som behöver ändras i verksamheten för att kompetensen ska tas tillvara. På många arbetsplatser saknas dock de kunskaper och den kompetens som krävs för att framgångsrikt arbeta med kompetensutveckling.

Därför krävs satsningar på kompetensutveckling också för att organisera och leda arbetsplatslärande. Numera finns också stabil grund för sådana satsningar i form av både forskningsbaserad och praktisk kunskap om hur man skapar effektiva system för kompetensutveckling i organisationer. Utmaningen är att ta för sig och använda sig av denna kunskap!

Per-Erik Ellström

Gästskribenten

Per-Erik Ellström, föreståndare för HELIX – ett VINNOVA Centre of Excellence vid Linköpings universitet. Fil.dr, professor i pedagogik med särskild inriktning mot utbildning och lärande i arbetslivet, Institutionen för beteendevetenskap (IBV), Linköpings universitet.

”Vi är många gånger duktiga på att skicka medarbetare på olika typer av utbildningar... men dåliga på att ta tillvara de kunskaper som utbildningen leder till.”

Arbetsätt, metoder & evidensbaserad praktik – föreläsningsserie för chefer på olika nivåer, arbetsledare och erfarna medarbetare inom CARPE

Våren 2008 sände Uppdrag granskning i TV ett program som väckte både uppmärksamhet och debatt. Det visade hur olika tvångsåtgärder tillämpades för att påverka beteendet hos personer med utvecklingsstörning som erhöll insatser enligt LSS. Syftet med föreläsningsserien är att öka medvetenheten kring metoder och arbetsätt inom LSS-verksamheterna. Medverkar gör bland annat Länsstyrelsen, forskare och IMS (Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete)

Föreläsningsserien är uppdelad på två dagar, den 18/11 och den 7/12.

Läs mer och anmäl dig på www.projektcarpe.se

Ansvarig utgivare

Anders Carstorp, tfn 08-508 12 010
anders.carstorp@soder.stockholm.se

Redaktör

Anna Ekelöw, tfn 08-508 43 32
anna.ekelow@saf.stockholm.se

© Projekt CARPE

www.projektcarpe.se

